

μῆκος τῆς βορείου πλευρᾶς ἀνωρύξαμεν καθέτως τάφρους (ὄρ. εἰκ. 1) ἔνθα σημειοῦται διὰ τῶν ἀριθ. 3, 4 καὶ 5) ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅπως ἐπιτύχωμεν τὸν τοῖχον τῆς πλευρᾶς ταύτης, ἀλλ' οὐδὲν δυστυχῶς εὑρομεν ἐκεῖ, καθότι καὶ ὁ τοῖχος τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ κτιρίου, φαίνεται ὅτι ὑπέστη μεγάλην καταστροφὴν ἔνεκα τοῦ ἐκεῖ ἰδρυθέντος πυκνοῦ συνοικισμοῦ ληφθέντος τοῦ ὑλικοῦ τούτου πρὸς οἰκοδομὴν οἰκιῶν, ὧν πλεῖστα θεμέλια, ὡς εἴπομεν, εὑρομεν καὶ ἐνταῦθα καθὼς καὶ πλῆθος μεταγενεστέρων χρόνων πίθους οἰκιακῆς χρήσεως τῶν κατοίκων.

Ἰσως ἀνατολικώτερον ἐντεῦθεν τῶν ἀνορυχθεισῶν τάφρων καὶ κυρίως ἐντὸς τῶν οἰκιῶν τοῦ μὴ εἰσέτι ἀπαλλοτριωθέντος χώρου θέλει εὑρεθῇ ὁ τοῖχος τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς ὡς καὶ ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ Ὁρείου καθότι ἄλλας εἰσόδους εὑρομεν μίαν μὲν εἰς τὴν ἀνατολικὴν καὶ ἑτέραν εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ κτιρίου (πρβλ. εἰκ. 1).

Ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ εἵμεθα εἰς θέσιν νὰ πληροφορήσωμεν κατὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος, ὅταν σὺν Θεῷ συνεχίσωμεν τὴν ἀνασκαφὴν ἡμῶν, ἀπαλλοτριωμένου τοῦ χώρου ἐκεῖ κατεδαφιζομένων τῶν μικρῶν οἰκιῶν.

† Π. ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

2. ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΣΚΑΦΑΙ (1929)

Τῷ 1929 σκαφικαὶ ἐργασίαι ἐγένοντο ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ χειμάρρου καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς.

Α') *ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς.* Ἐπανελήφθη ἡ βορρᾶθεν τοῦ μουσείου σκαφὴ ἡ βορρᾶθεν τῆς εἰς Σκάλαν Ὁρωποῦ μελλούσης ἄγειν ἀμαξιτοῦ. Ἐνταῦθα πρὸς τῇ ὁδῷ ἐν ἀγρῷ Λούπη (πρβ. ΠΑΕ 1924₁₀₁ 1925₃₅) ἀποκαλύπτονται λείψανα οἰκοδομήματος, ἡγουν δύο χῶροι ὀριζόμενοι ὑπὸ νοτοβορείου τοίχον, ὅστις φέρεται ἀπὸ τῆς ἀμαξιτοῦ πρὸς βορρᾶν εἰς μῆκος 4 60, μεθ' ὃ ἐπικάμπεται πρὸς τε ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυσμὰς.

Ἐκ τοῦ ἀνατολόθεν τῆς στοᾶς καὶ τῶν θερμῶν ἀγροῦ Παπαγγελῆ ἐκομίσθη εἰς τὴν στοὰν μέγα μάρμαρον, ὅπερ τὸ πάλαι ἦν ἐπιθήμα (ἀνατολικὸν) τοῦ θρόνου τῆς βορροδυσμικῆς γωνίας τοῦ ἀνατολικοῦ δωματίου τῆς στοᾶς.

Β') *ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς.* Ἐν τῷ χειμερινῷ καταγωγίῳ (ΠΑΕ 1917₂₃₉ εἰκ. 1) ἀπεκαλύφθησαν τὰ τῶν ἀνατολικῶν μετακινίων τῆς δισκελοῦς στοᾶς (ἀρ. 38-41), ἔνθα ἡ ἐπίχωσις πάνυ βαθεῖα.

Ἐν δὲ τοῖς δυσμικοῖς νοτόθεν τῆς ἀνατολοδυσμικῆς πομπικῆς ὁδοῦ 144-138 (Æ 1922₁₀₂) ἀνεκαθάρθη τὸ οἰκοδόμημα 146 A-146 AA (Æ 1922₁₀₂ εἰκ. 2 1928₄₃ εἰκ. 3). ἔχει δὲ τοῦτο ἐσωτερικὸν μῆκος 5 22 (βορρονότιον) × 8 95 (δυσμανατολικόν) ὁ βόρειος τοῖχος συνέκειτο ἐκ δύο δόμων,

ὧν ὁ μὲν κάτω ἦν πώρου (πλ. 0 65), ὁ δὲ ἄνω (πλ. 0 45) ἀσβεστολίθου· ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου εἶχε θύρωμα πλ. \pm 0 90· παρὰ τὸν βόρειον τοῖχον ηὔρεθη μεγάλη πλάξ ἀσβεστολίθου 1 60 \times 0 81, πᾶχ. 0 57 δίχα τετραυμένη (ἄδηλον εἰ ἦν ὁδοῦ)· πρὸς τῷ νοτίῳ τοίχῳ κατὰ τὸ μέσον τοῦ χώρου ηὔρεθησαν λείψανα τοίχου, ἴσως μεσοτοίχου. Πρὸς τῷ βορείῳ τοίχῳ τοῦ 146 Α ἵδρυται βάσις πώρου (Κ), 1 05 (ΒΝ) \times 0 52 (ΔΑ), ὕψ. 0 65, ἐφ' ἧς τετράγωνος πῶρος 0 62 (ΒΝ) \times 0 49 (ΔΑ), ὕψ. 0 79· νοτιόθεν ταύτης ἀπεκαλύφθη συνέχεια (Ω) τοῦ τοίχου, ὅστις ἐρχόμενος ἐκ βορρᾶ νοτιόθεν τῆς ὁδοῦ 85 κάμπτεται ἐν 142 Α^ν πρὸς ἀνατολὰς· ἐν Ω λήγει εἰς μέγαν πῶρον (μῆκος δυσμανατολικὸν 1 20, πλ. 0 44, ὕψ. 0 60). Νοτιόθεν τοῦ 146 Α^ν ἀπεκαλύφθη τὸ τετράγωνον οἰκοδόμημα 146 Ν^ν. Ἐχει δὲ τοῦτο ἑσωτερικὸν μῆκος βορρονότιον μὲν 6 67, δυσμανατολικὸν δὲ 5 80· τὸ 146 Ν^ν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου εἶχεν ἴσως δύο θύρας μονοθύρους (πλ. 0 94), σφίζεται δὲ κατὰ χώραν μὲν πλάξ ἐστηκυῖα ὥς παραστάς τοῦ βορείου θυρώματος, ἀνατολόθεν δὲ τῆς εἰκαζομένης θέσεως τῆς νοτίου θύρας ὁδὸς μονοφύλλου θυρώματος. Δυσμύθεν τοῦ 146 Ν^ν χῶρος μακρὸς (δυσμανατολικὸν μῆκος 11 18), διηρημένος διὰ πλίνθων, ὥς εἰκάσαι, ὧμων εἰς δύο χώρους, δυσμικὸν (143 Ν^δ) καὶ ἀνατολικὸν (143 Ν^α), μετ' ἰδίων θυρωμάτων ἐπὶ τοῦ βορείου τοίχου. Ἐνταῦθα ηὔρεθησαν κονιάματος ἀποτμήματα, ἐρυθρῶς καὶ φαιῶς καὶ θαψίνως ἐπιχρωσμένα. Ὁ νότιος τοίχος τῶν δύο χώρων τούτων ἦν ἀντηρὶς τῶν ἐκ νότου διὰ φάραγος καταρρεόντων ὑδάτων, πάνυ βαθέως τεθεμελιωμένος· ἐν τῷ δυσμικῷ τοίχῳ τοῦ 143 Ν^δ σφίζονται τὸ μέρος ἕξ δόμοι, συνδεόμενοι φορητὸν καὶ παρὰ μῆκος πρὸς τοὺς τοῦ νοτίου τοίχου, ἡγουν ὁ μὲν 1^{ος} (κατώτατος) καὶ ὁ 3^{ος} καὶ ὁ 5^{ος} δόμος τοῦ νοτίου τοίχου ἐξικνοῦντο μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀντιστοίχου δόμου τοῦ δυσμικοῦ τοίχου, ὁ δὲ 2^{ος} καὶ 4^{ος} καὶ ὁ 6^{ος} δόμος τοῦ νοτίου τοίχου εἰσεχώρουν μέχρι τῆς δυσμικῆς ἐπιφανείας τοῦ δυσμικοῦ τοίχου (πρβ. ἐν τῷ χώρῳ 163 τὴν σύνδεσιν τοῦ νοτίου τοίχου [= τῆς ἀντηρίδος] πρὸς τὸν δυσμικὸν τοῖχον, ΠΑΕ 1928₄₄).

Δυσμύθεν τοῦ συγκροτήματος 163 - 167 ἡῦρηται στενὸς νοτοβόρειος τοίχος (πλ. 0 40, μῆκ. 2 80)· δυσμύθεν δὲ τούτου διῆκεν ἡ ἐκ τοῦ νοτίου ὅρους ὁδός, ἣτις ἐπικαμπτομένη ἦγε διὰ τῶν χώρων 147 Ν^ν καὶ 147 εἰς τὴν ὁδὸν 138 καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῆς ὁδοῦ 108 καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ χειμάρρου γεφύρας εἰς τὰ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς.

Ἐπὶ τοῦ νοτίου τοίχου, ἡγουν τῆς μακρᾶς ἀντηρίδος, τοῦ εἰρημένου συντάγματος 163 - 167 ἀνεώγετο δίοδος (πλ. 0 89 - 0 99) πρὸς ἀποχέτευσιν τῶν ἐκ τοῦ ὅρους ὁμβρίων ὑδάτων· ἐνταῦθα δὲ ἐν τῷ χώρῳ 165 ἡῦρηται ὁχετὸς ἐκ τμημάτων πῶρων ὑποκοίλων, κρυπτός, ὅστις καθ' ἃ ἐν ΑΕ 1922₁₀₆ εἴρηται, φέρεται πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν ὁδὸν 138 (πρβ. ΠΑΕ 1928₄₅).

Νοτιόθεν τοῦ συντάγματος 163 - 167 πέντε που μέτρ. ὑπερθεν ἐπὶ ὁχθου

τῆς κλειτύος τοῦ νοτίου ὅρους ἀπεκαλύφθη οἰκοδόμημα ΑΒΓΔΕ, οὗ ὁ βόρειος τοῖχος φέρει θύρωμα ἀνοιγόμενον πρὸς βορρᾶν. Ἐν τῷ κτίσματι τούτῳ ἠϋρέθησαν λίγδου ἀποκόμματα δύο λύχνου καὶ σκύφων καὶ πλησίον, ἐν προτέρᾳ ἐτείᾳ σκαφεῖα, πολλῶν πωμάτων ἀγγείων ἀποτμήματα, ἕξ ὧν εἰκαστὸν ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρχε κεραμεῖον.

Ἐν τῇ ἀνατολικῇ πομπικῇ ὁδῷ 138 (ΑΕ 1922¹⁰² εἰκ. 2) ἀνεκαθάρθησαν τὰ παρὰ τὸ οἰκοδόμημα 137^β καὶ ἀνατολόθεν τούτου, ἀνεφάνησαν δ' εὐκρινέστερον τὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκ τῶν βορρανατολικῶν καμπύλως φερομένης ὁδοῦ 138· ἐνταῦθα ἡ ὁδὸς φαίνεται ἠϋρυσμένη ἀποκοπέντων τοίχων τινῶν τῶν βορρᾶθεν κειμένων οἰκοδομημάτων. Ἐκ τῆς ὁδοῦ 138 δύο μὲν ὁδοὶ ἔφερον πρὸς νότον, ἄλλη δὲ καθῆκεν ἐπὶ τὸν χεῖμαρρον.

Νοτόθεν τῶν πρὸς νότον φερουσῶν δύο ὁδῶν ἐκτείνεται σύριγξ ἐν τῷ βράχῳ ὀρωρυγμένη, ἔχουσα μῆκος ἀνατολοδυσμικὸν 18 μέτρων, πλάτος ± 100 , ὕψος 150, καὶ φέρουσα δεξαμενὴν, ἧς μῆκος δυσμανατολικὸν μὲν 160, νοτοβόρειον δὲ 235, βάθος δὲ 200, κατὰ δὲ τὰ ἀνατολικά τῆς σύριγγος ὑπάρχει τοῖχος βορρονότιος· ἔξωθεν δέ, ἡγουν βορρᾶθεν τοῦ ἀνατολικοῦ στομίου τῆς σύριγγος, 190 ἀπαντικρὺ αὐτοῦ, ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἄκρῳ δυσμανατολικοῦ τοίχου τριῶν χώρων, 080 δυσμόθεν τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τοῦ ἀνατολικοῦ χώρου ἵδρυται θύριον ὕψους 098, (δίοδος 045 [ἄνω] — 050 [κάτω]), οὗ ἡ μὲν ἀνατολικὴ παραστάς σύγκειται ἐκ δύο ἐπαλλήλων λίθων, ἡ δὲ δυσμικὴ ἕξ ἑνὸς (πλ. 026, πᾶχ. 040), τὸ δὲ ὑπέρθυρον (δίχα τεθραυσμένον) ἔχει μῆκος 063, ὕψος 021.

Νομίσματα ἠϋρέθησαν 20 χαλκᾶ (Βοιωτῶν κλπ.), ᾧ καὶ Ἀθήναζε κομισθέντα κατετέθησαν ἐν τῷ νομισματικῷ μουσεῖῳ.

† Β. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

3. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΘΗΒΩΝ

Ἡ ἐφετινὴ ἀνασκαφὴ ἐν τῷ Καδμείῳ, ἂν ἐξαιρέσωμεν γενικὴν τινα διευθέτησιν καὶ μετατόπισιν καὶ ἀποκομιδὴν χωμάτων, ἐστράφη κυρίως εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ συμπήκτου ἐκ τοιχογραφημάτων καὶ ἀσβέστου δαπέδου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον εἴχομεν ἐν μέρει εἰσδύσει πρὸ τοῦ 1910 καὶ ἐξηγάγομεν καλλιτέχνα τοιχογραφήματα, ἅτινα ἐπέτρεψαν ἡμῖν τὴν ἐγχρωμον ἀνασύστασιν τῆς γυναικός, ἧς ἡ εἰκὼν εἶνε ἀνηρτημένη ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ τμήματι τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τῆς ἐγὼ μόνον φωτογραφικὸν μεταλλογράφημα ἠδυνήθην νὰ δημοσιεύσω (πρβλ. τὰ ἐμὰ Θηβαϊκὰ = Ἀρχ. Δελτ. 1917 σ. 339). Ἡδη συνελέχθησαν πάντα τὰ ὑπόλοιπα τοιχογραφήματα, ἕξ ὧν πολλὰ δεικνύουσι μέρη ἀνθρωπίνων σωμάτων μετὰ περιδεραίων ἢ ψελίων, πάντα δ' εἶνε ἀξιοσπού-